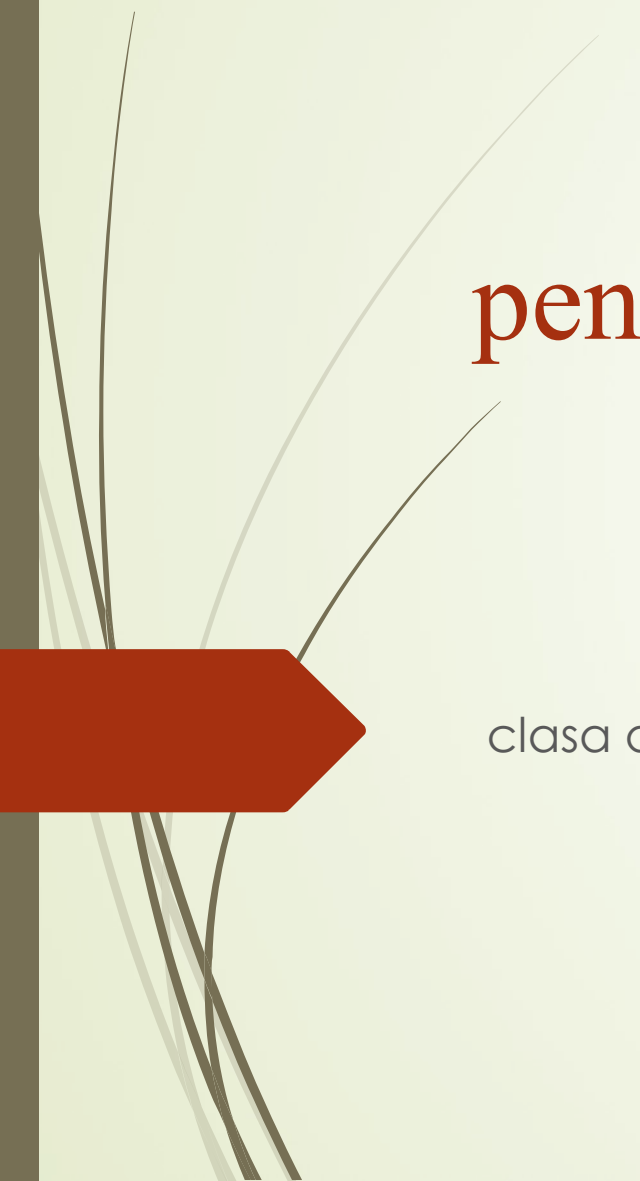
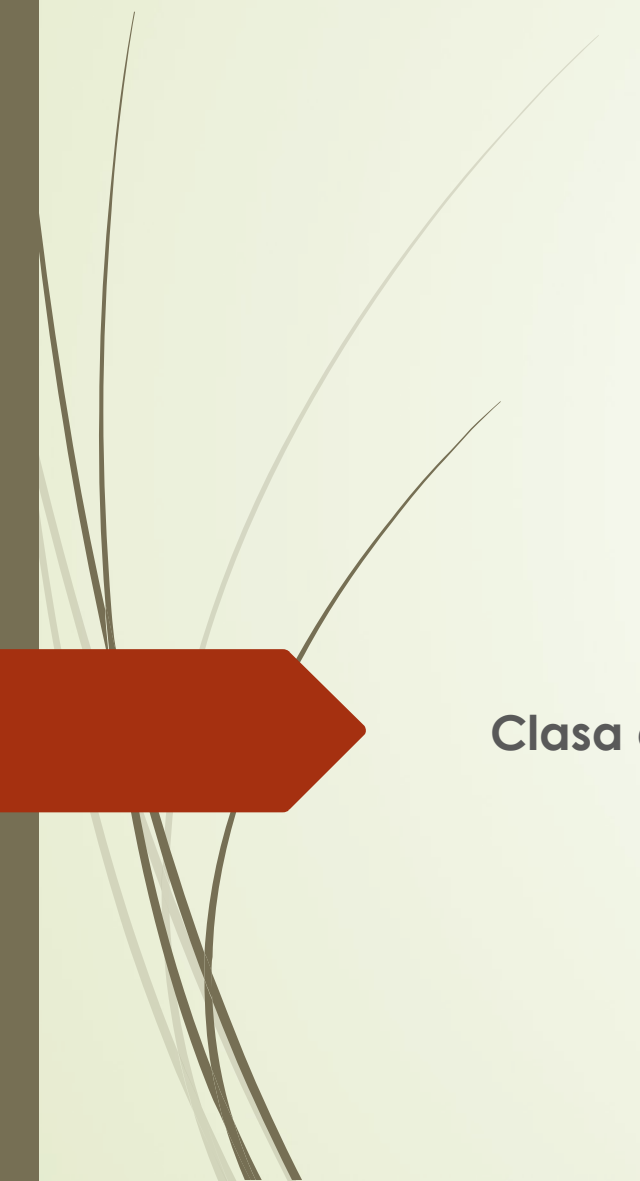

Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară

clasa a V-a

Lecția 6

Clasa a V-a

Cuvântul- unitatea de bază a vocabularului

Formă și conținut

Ascultă cu atenție textul următor,
pentru a putea, apoi, rezolva exercițiile
propușe:

Lunea este zi de vocabular, iar domnul Daniels ne prezintă cuvintele noi pe care le avem de învățat în săptămâna respectivă. Atâta vreme cât nu ne pune să citim, nu-i așa de rău. Nu trebuie decât să-l ascult explicându-ne înțelesul cuvintelor. De obicei le țin minte pentru că fac un film despre fiecare, iar asta mă ajută.

Am avut mereu o regulă de bază în clasă, și anume să trec neobservată. Dacă sunt întrebată, spun „nu știu” chiar dacă știu răspunsul. [...]

*Astăzi însă domnul Daniels vine cu două cuvinte speciale: **singur** și **însingurat**. Întreabă cine se oferă să explice diferența dintre ele.*

Mâna mea se ridică de parcă ar fi a altcuiva. Domnul Daniels se oprește în mijlocul frazei și mă privește.

-Da, Ally? [...]

Îl privesc pe domnul Daniels în ochi și uit că ceilalți copii sunt și ei acolo.

- Păi... **Singur** înseamnă cum poți fi la un moment dat. Adică fără nimeni altcineva în jur. Poate să-ți fie bine sau rău așa. Și poate fi o alegere. Când mama și cu fratele meu sunt plecați amândoi la serviciu, eu sunt singură, dar nu mă deranjează.

Înghit cu greu și mă foiesc pe scaun.

- Să fii **însingurat** însă nu este o alegere, adaug. Nu contează dacă mai este cineva cu tine sau nu. Te poți simți însingurat când ești singur, dar cel mai rău este să te simți însingurat într-o încăpere plină de lume. Indiferent de ceilalți, tot singur ți se pare că ești. [...]

- Ei bine, zice profesorul, dacă aș avea un premiu pentru cel mai bun răspuns de anul acesta, ție ți l-aș da.

(Lynda Mullaly Hunt, *Ca peștele în copac*)

Pentru o mai bună înțelegere a textului:

Cuvintele subliniate în sintagmele următoare au sensul:

Lunea este zi de vocabular, iar domnul Daniels ne prezintă cuvintele noi pe care le avem de învățat în săptămâna respectivă.

1. vocabular: totalitatea cuvintelor unei limbi, lexic;

2. respectiv: corespunzător, care privește persoana, obiectul, împrejurarea despre care este vorba;

Înghit cu greu și mă foiesc pe scaun.

3. a se foi: a se mișca, a se agita, a nu sta locului.

Exercițiul 1

Scrie în spațiile libere cuvintele potrivite pentru ca enunțurile să aibă sens.

*Lunea este zi de _____, iar domnul Daniels ne prezintă
_____ noi pe care le avem de învățat în săptămâna respectivă.
Atâta vreme cât nu ne pune _____, nu-i așa de rău. Nu trebuie
decât să-l ascult explicându-ne _____ cuvintelor.*

Rezolvare

Exercițiul 1

Scrie în spațiile libere cuvintele potrivite pentru ca enunțurile să aibă sens.

Lunea este zi de vocabular, iar domnul Daniels ne prezintă cuvintele noi pe care le avem de învățat în săptămâna respectivă. Atâta vreme cât nu ne pune să citim, nu-i așa de rău. Nu trebuie decât să-l ascult explicându-ne înțelesul cuvintelor.

Exercițiul 2

În text, profesorul le cere elevilor să explice diferența dintre două cuvinte. Care sunt acelea?

Rezolvare

Exercițiul 2

În text, profesorul le cere elevilor să explice diferența dintre două cuvinte. Care sunt acelea?

*Astăzi însă domnul Daniels vine cu două cuvinte speciale: **singur** și **însingurat**. Întreabă cine se oferă să explice diferența dintre ele.*

Răspuns

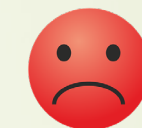
Cele două cuvinte sunt **singur** și **însingurat**.

Exercițiul 3

Așa cum știți, cuvintele sunt formate din litere și sunete. Stabiliți dacă enunțurile următoare sunt adevărate sau false.

- a) Cuvântul **singur** are șase litere și șase sunete. A/F
- b) Cuvântul **însingurat** are zece litere și zece sunete. A/F
- c) În cuvântul **citim** există cinci litere și patru sunete. A/F
- d) Cuvântul **serviciu** are opt litere și șapte sunete. A/F
- e) În cuvântul **înghit** identificăm șase litere și patru sunete. A/F
- f) Cuvântul **explicând** are nouă litere și nouă sunete. A/F

Rezolvare

Exercițiul 3

Așa cum știți, cuvintele sunt formate din litere și sunete.
Stabiliți dacă enunțurile următoare sunt adevărate sau false.

- a) Cuvântul **singur** are șase litere și șase sunete. **A/F**
- b) Cuvântul **însingurat** are zece litere și zece sunete. **A/F**
- c) În cuvântul **citim** există cinci litere și patru sunete. **A/F**

Corect: În cuvântul **citim** există cinci litere și **cinci** sunete.

- d) Cuvântul **serviciu** are opt litere și șapte sunete. **A/F**
- e) În cuvântul **înghit** identificăm șase litere și patru sunete. **A/F**

Corect: În cuvântul **înghit** identificăm șase litere și **cinci** sunete.

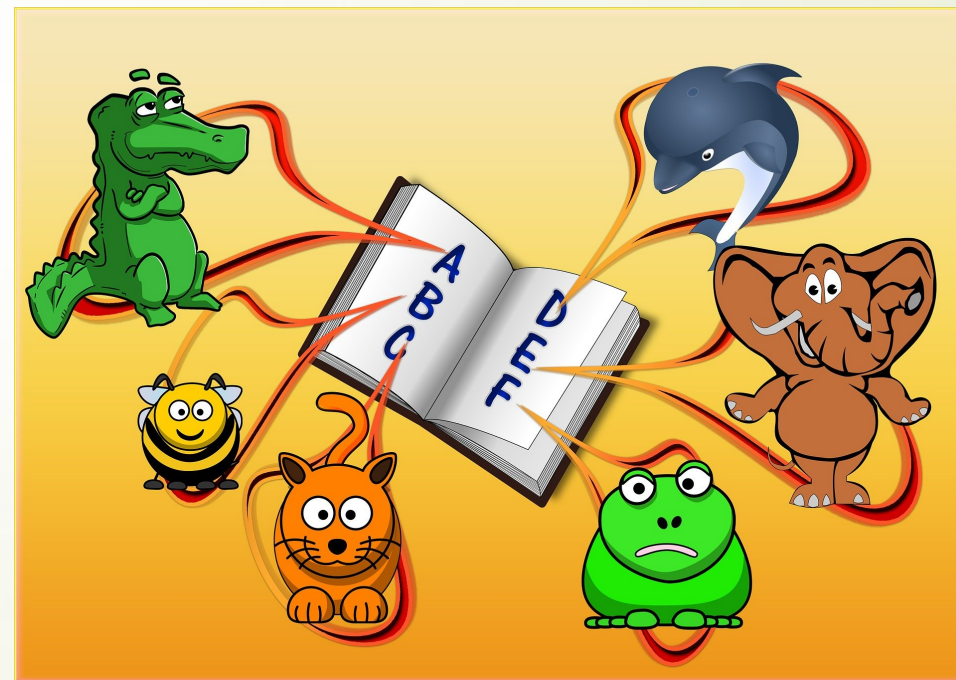
- f) Cuvântul **explicând** are nouă litere și nouă sunete. **A/F**

Corect: Cuvântul **explicând** are nouă litere și **zece** sunete.

Exercițiul 4

Așezați în ordine cuvintele de mai jos, astfel încât să formați o propoziție.
Din câte cuvinte este alcătuită?

este, vocabular, de, luna, zi.

Rezolvare

Exercițiul 4

Așezați în ordine cuvintele de mai jos, astfel încât să formați o propoziție. Din câte cuvinte este alcătuită?

Lunea este zi de vocabular.

- Propoziția are cinci cuvinte.

Observați!

Oamenii își transmit ideile, gândurile și sentimentele cu ajutorul cuvintelor, organizate în propoziții.

- Pronunțați, pe rând, fiecare sunet din cuvântul *vocabular*.
- Ce înțeles are cuvântul *vocabular*?

Spre informarea voastră!

- Orice cuvânt are formă și conținut.

- Literele/sunetele din care este alcătuit reprezintă **forma** cuvântului:

Exemplu: **vocabulary** : [v], [o], [k], [a], [b], [u], [l], [a], [r]

- Sensul (înțelesul) reprezintă **conținutul** cuvântului.

Exemplu: **vocabulary**:

- *totalitatea cuvintelor unei limbi;*
- *totalitatea cuvintelor folosite de cineva în exprimare;*
- *totalitatea cuvintelor specifice unui anumit domeniu de activitate;*
- *dicționar, de obicei, de proporții mici.*

- Un cuvânt poate avea unul sau mai multe sensuri.

Exercițiul 5

Precizează sensul corect al cuvântului „a face”, stabilind legături între enunțurile din coloana A și înțelesul cuvântului din coloana B:

- a) Noemi **face** multe probleme la matematică.
- b) Mama mi-**a făcut** un tort de ziua mea.
- c) Vecinul meu își **face** o casă.
- d) Bunica **face** focul în sobă.
- e) **Face** mulți bani cu invenția lui.
- f) David **face** un copac pe hârtie A 4.
- g) Trandafirul meu **face** o floare roșie.
- h) Și-**a făcut** bagajele pentru excursie.
- i) Sora mea **face** coliere colorate.

- 1. rezolvă;
- 2. realizează;
- 3. construiește;
- 4. gătește;
- 5. aprinde;
- 6. desenează;
- 7. pregătește;
- 8. câștigă;
- 9. înflorește.

Rezolvare

Exercițiul 5

Precizează sensul corect al cuvântului „a face”, stabilind legături între enunțurile din coloana A și înțelesul cuvântului din coloana B.

- a) Noemi face multe probleme la matematică.
- b) Mama mi-a făcut un tort de ziua mea.
- c) Vecinul meu își face o casă.
- d) Bunica face focul în sobă.
- e) Face mulți bani cu invenția lui.
- f) David face un copac pe hârtie A 4.
- g) Trandafirul meu face o floare roșie.
- h) Își face bagajele pentru excursie.
- i) Sora mea face coliere colorate.

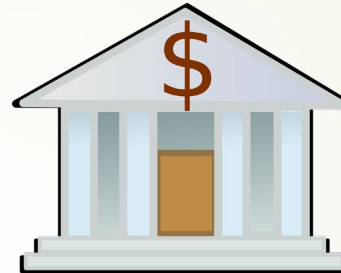
- 1. rezolvă;
- 2. realizează;
- 3. construiește;
- 4. gătește;
- 5. aprinde;
- 6. desenează;
- 7. pregătește;
- 8. câștigă;
- 9. înflorește.

Răspunsuri corecte: a-1, b-4, c-3, d-5, e-8, f-6, g-9, h-7, i-2

Exercițiul 6

Completează spațiile libere cu denumirea lucrurilor sau a ființelor din imagini.

_____	_____	_____	_____	_____	_____
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Rezolvare

Exercițiul 6

Completează spațiile libere cu denumirea lucrurilor sau a ființelor din imagini.

liliac

liliac

bancă

bancă

leu

leu

Observați!

Există cuvinte care au aceeași formă și sens diferit.

Sensul unui cuvânt se stabilește în **context**, adică în propoziția sau fragmentul în care apare.

Exercițiul 7

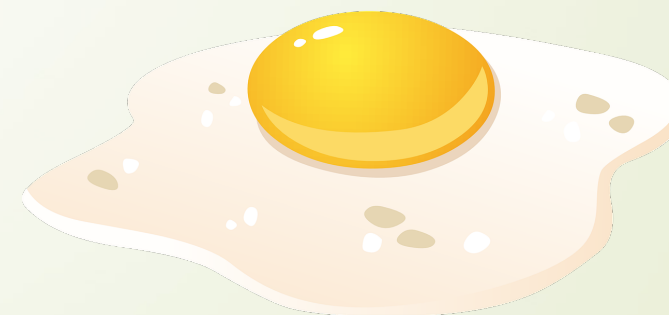
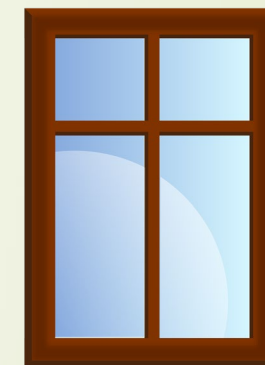
În textul literar „Ca peștele în copac”, povestitoarea spune: *Îl privesc pe domnul Daniels în **ochi** și uit că ceilalți copii sunt și ei acolo.*

Care este sensul cuvântul **ochi** din secvența dată? Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

a) parte a corpului, organ al vederii;

b) fiecare dintre spațiile libere ale unei ferestre, în care se pun geamurile;

c) mâncare făcută din ouă prăjite în tigaie.

Rezolvare

Exercițiul 7

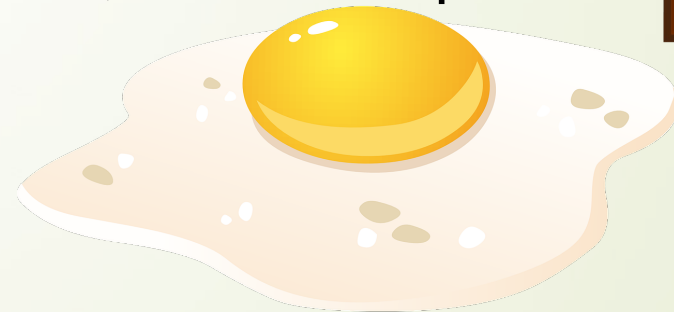
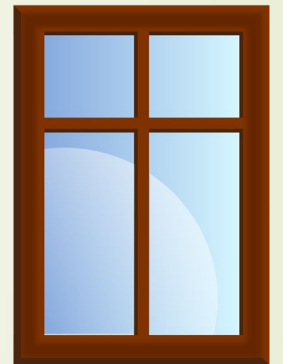
În textul literar „Ca peștele în copac”, povestitoarea spune: *Îl privesc pe domnul Daniels în **ochi** și uit că ceilalți copii sunt și ei acolo.*

Care este sensul cuvântul **ochi** din secvența dată? Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

☒ a) parte a corpului, organ al vederii;

☐ a) fiecare dintre spațiile libere ale unei ferestre, în care se pun geamurile;

☐ b) mâncare făcută din ouă prăjite în tigaie.

Spre informarea voastră!

Totalitatea cuvintelor dintr-o limbă formează **vocabularul (lexicul)** limbii respective.

În limba română, există aproximativ 120 000 de cuvinte. Dintre acestea, aproximativ 1 500 sunt cunoscute și utilizate frecvent de către toți vorbitorii. Ele aparțin **vocabularului fundamental** al limbii române.

Verifică dacă tu le cunoști, rezolvând exercițiul următor.

Exercițiul 8

Completează spațiile punctate cu alți trei termeni potriviți cu seria dată:

A.	B.
părți ale corpului	cap, mână, ...
obiecte folosite zilnic	masă, scaun,...
alimente	pâine, ulei,...
păsări și animale	găină, pisică,...
culori	roșu, galben,...
zile ale săptămânii	luni, marți,...
acțiuni importante	a bea, a mânca,...
grade de rudenie	mamă, tată,...
arbori și fructe	măr-mere, păr-pere,...

Rezolvare

Exercițiul 8

Completează spațiile punctate cu alți trei termeni potriviți cu seria dată:

A.	B.
❖ părți ale corpului;	cap, mână, picioar , gură, inimă;
❖ obiecte folosite zilnic;	masă, scaun, pat , lingură, cană;
❖ alimente;	pâine, ulei, lapte , carne, ouă;
❖ păsări și animale;	găină, pisică, rață , câine, vacă;
❖ culori;	roșu, galben, albastru , verde, alb;
❖ zile ale săptămânii;	luni, marți, miercuri , joi, vineri;
❖ acțiuni importante;	a bea, a mânca, a dormi , a spăla, a da;
❖ grade de rudenie;	mamă, tată, frate , soră, bunic;
❖ arbori și fructe.	măr-mere, păr-pere, cireș-cireșe , nuc- nuci, cais-caise.

Cum ne exprimăm?!

Citește cu atenție textul de mai jos. S-au strecurat 10 greșeli. Le poți identifica?

Dar v-oi avea o profesor nou. După nume, domnul daniels sună a bunic cu buzunarele plină de acadele, ceea ce ar fi frumos. Sper să petreacă multe vreme îndreptându-și papion și povestindu-ne despre minunata vremuri de altă dată, casă nu ne dea prea multă teme.

(Lynda Mullaly Hunt, *Ca peștele în copac*)

Ne exprimăm corect!

Dar *voi* avea *un* profesor nou. După nume, domnul *Daniels* sună a bunic cu buzunarele *pline* de acadele, ceea ce ar fi frumos. Sper să petreacă *multă* vreme îndreptându-și *papionul* și povestindu-ne despre *minunatele* vremuri de *altădată*, *ca să* nu ne dea prea *multe* teme.

(Lynda Mullaly Hunt, *Ca peștele în copac*)

Sursă imagini: pixabay.com

Suportul de curs a fost realizat de **prof. Diaconu Mariana-Cătălina**
de la Școala Gimnazială „Dr. Bernády György”, Târgu-Mureș